

Bor

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Tachov

Nadmořská výška: 472 m n. m.

Počet obyvatel: 3 650

Adresa URL: www.mubor.cz

Okres: Tachov

GPS souřadnice: 49.711595N, 12.775163E

První pís. zmínka: 1263 (761 let)

PSČ: 348 02

Památky a zajímavosti Bor

Kostel sv. Mikuláše Kostel byl založen současně s městem, prvně je zmiňován roku 1282. V r. 1526 byla dostavěna mohutná hranolová věž. Starý kostel zbořen r. 1738 a na jeho místě byl vystavěn mezi lety 1739 a 1750 chrám nový. Poslední opravy kostela byly zahájeny roku 1990, při nich získala věž novou báň krytou měděným plechem. Opraveny byly rovněž fasády a zahájeny opravy fresek v interiéru kostela. V současnosti probíhají opravy fresek a restaurování hlavního oltáře. Interiér kostela zdobí nástěnné malby z druhé poloviny 18. Století. Hlavní oltář vyhotovil rodák z nedaleké Stráže sochař Johann Christoph Artschlag.

Kaple sv. Jana Křtitele Borský špitál, vystavěný při křižovatce naproti zámku, byl vybudován z podnětu Jindřicha ze Švamberka kolem r. 1515. Jeho součástí se stala i původem starší stavba kaple sv. Jana Křtitele. Při výstavbě špitálu byla kaple obnovena, získala sklípkovou klenbu ve tvaru hvězdice, která je dochována dodnes. V kapli je löwensteinská hrobka a několik historických náhrobků, nejstarší z nich pochází ze 16. Století. K budově kaple přiléhá objekt bývalého špitálu, později využívaného jako klášter.

Kostel sv. Volfanga Třetí borskou svatyní býval kostel sv. Volfanga, vystavěný v 1. třetině 18. století v prostoru před nynějším borským hřbitovem. Již roku 1786 byl kostel výnosem císaře Josefa II. zrušen a upraven na sýpku. K jeho úplnému zboření došlo v šedesátých letech 20. století.

Loreta Na křižovatce naproti zámecké věži stojí loreta, která byla založena roku 1668 majitelkou panství Isabelou von Götzen roz. Trčkovou z Lípy a jejím manželem. Koncem 18. století zájem o borské poutní místo upadá, kolem pol. 19. století je uváděna jako pustá. Teprve kněz Andreas Riedl vrátil loretě v průběhu 19. století její původní slávu a obnovil i poutě k borské černé madoně. 2. května 1945 byla loreta poničena při ostřelování Boru americkou armádou. K obnovení poutí došlo až po sametové revoluci a první se konal 8. září 1991. Dnes je borská pouť opět hojně navštěvována místními usedlíky i bývalými rodáky z Německa. V roce 1994 přispěl stát na obnovu lorety přes půl milionu korun. V následujících letech je počítáno s postupnou renovací objektu. Z historických domů zachovaných na borském náměstí vyniká budova radnice ozdobená kamennou sochou Panny Marie a městským znakem. V Boru stojí také několik barokních soch.

Hrad a zámek Bor prochází už několik let kompletní rekonstrukcí. Tento původně středověký vodní hrad pánů ze Švamberka, jemuž dala určující podobu rozsáhlá pozdně gotická přestavba a konečný vzhled romantická přeměna na pseudogotický zámek, se stal od roku 2003 vyhledávaným turistickým místem.

Hrad založili potomci Ratmíra ze Skviřína patrně okolo poloviny 13. století jako vodní pevnost s mohutnou válcovou věží se zdmi o síle až 3,5 metrů. Věž se dochovala dodnes a je nejvýznamnějším zbytkem starého hradu. Ve druhé polovině 14. a v 15. století byl hrad několikrát opravován a někdy před rokem 1362 zde Bohuslav vybudoval hradní kapli svatého Vavřince, která byla později zaklenuta sklípkovou klenbou. V 15. století se hradu zřejmě dotkly husitské války a byl zničen, proto se k roku 1454 v dědické smlouvě hovoří o pustém hradu. V 15. století se rod Švamberků značně rozrostl a bylo nutné starý a nevyhovující hrad přestavět, aby tehdejší majitel Jan získal pro své potomky sídlo, přiměřené významu, kterého rod mezitím nabyl. A tak na samém počátku 16. století postihla hrad rozsáhlá pozdně gotická přestavba, měnící středověkou stavbu ve velkolepý a výstavný komplex budov. Ze středověkého hradu, u něhož byl kladen důraz především na složku obranou, se stal velkoryse řešený objekt, poskytující majitelům veškerý možný komfort pozdně středověkého bydlení. V areálu starého hradu vznikla tři prostorná křídla nové dispozice, připomínající spíše již zámeckou stavbu. Zajímavé je také bývalé malé nádvoří, které se na zámku nacházelo na místě dnešní velké vstupní haly. Vznikl tu malý dvorek, jakési atrium a z jeho původního zařízení tu zbyla především studna, kterou si mohou návštěvníci hradu dnes prohlédnout. Přestavba výrazně proměnila rovněž dominantní stavbu hradu - věž. Doplnila ji vysokou cihelnou helmici, jejíž hrany zvýraznily řady terakotových krabů. Po rozsáhlé přestavbě v 16. stol. se hrad v Boru zařadil mezi špičkové objekty své doby v západních Čechách.

Další velkou přestavbou byly probíhající zde v 19. století. Tato poslední přestavba proběhla zcela v romantickém historizujícím duchu tehdy módního pseudogotického slohu. Staré budovy ozdobila množstvím cimbuří, věžiček, falešných střílen, novým členěním oken a novými fasádami.

Gotický hrad se sice z větší části zachoval v původním rozsahu, ale byl pozdějšími přestavbami natolik pozměněn, že je dnes takřka nemožné určit jeho původní podobu.

Co k tomu dodat? Zámecký areál v Boru je cenným komplexem architektur, který utvářela prakticky všechna slohová údobí, která působila na českém území od raného středověku až do 19. století.

Nejvýznamněji je v zámeckých budovách zastoupena pozdní gotika reprezentativního feudálního sídla.

Borský zámek je tak významným dokladem vývoje hradní architektury v Čechách a její přeměny v pohodlný zámek.

Borští šlechtici V bohatých dějinách Boru se vyskytují pouze tři šlechtické rody, které město a hrad v uplynulých staletích držely. Ratmírovi potomci, páni z Boru a pozdější Švamberkové vlastnili město až do roku 1650, tedy plných 400 let. Od Švamberků zámek odkoupil Zikmund Bedřich von Götzen. V roce 1720 jej však také on prodal a to Dominiku Makvartovi Löwenstein - Wertheim. Löwensteinové drželi panství až do roku 1945.

Zajímavosti stavby přístupné návštěvníkům Sklípková klenba ve velkém sále v přízemí jižního křídla a sklípková klenba v kapli sv. Vavřince s renesanční výmalbou. V kapli jsou unikátní otisky dvou dlaní v renesanční omítce, váže se k nim zajímavá legenda. Další zajímavostí je figurální náhrobník šlechtičny z rodu Švamberků, patrně dcery Jana ze Švamberka (+1533), který je dnes osazený ve vstupní hale v přízemí zámku.

